

Evaluation of the Websites of Specialized Journals in the Field of Information Science and Knowledge

Tahereh Gholami^{ID}

Lecturer, Department of Knowledge and Information Science, University of Qom, Qom, Iran.
T.gholami@qom.ac.ir

Abstract

Purpose: The present study aims to examine the visual, structural, and content characteristics of the websites of Persian-language journals in the field of information science and knowledge in Iran. This study employs a survey research method with a descriptive approach to assess the status of websites belonging to specialized journals in the field of information science and knowledge in Iran.

Method: Data collection was conducted using a researcher-developed checklist tool divided into three sections: appearance criteria, structural criteria, and content criteria. The three-dimensional evaluation of the websites in question was conducted by the researcher, who directly referenced each journal's website and employed the observation method. Data analysis was performed using SPSS software.

Findings: The comparison of the three-dimensional features analyzed on the publications' websites revealed that they were in a desirable, acceptable, and satisfactory state, respectively, regarding their structural, content, and aesthetic components. The components of search links, including those found in general search engines, chat rooms, website advertisements, and the website's creation date, received the lowest scores among the structural elements. The lack of attention to the elements that facilitate searching within general search engines from the publication's website, the components that foster user interaction and incorporate their feedback into policymaking, and the factors related to building the audience's trust in the publication's credibility were significant weaknesses observed in the structural category of the publications' websites. In terms of content features, the lowest scores were attributed to the components of article titles in Arabic, article titles in other languages, and the acknowledgment of the sources of the website's content, all of which received no points. In the section on appearance features, items such as inserting a logo, noting title changes, and including a short title should also be considered. The lowest scores were attributed to the components of accompanying content, such as sound, video, images, photos, and charts, which were not present on any of the websites studied.

Conclusion: Websites serve as an effective tool for facilitating communication between publications and their audiences interested in education and research. In this study, we found that the websites examined are in a favorable condition regarding their structure and content, while their appearance is deemed acceptable. However, all three components reveal weaknesses that the publication's staff should address and rectify.

Keywords: Journals website, Website structure, Website content, Website appearance, User interface.

Cite this article: Gholami, T. (2024). Evaluation of the Websites of Specialized Journals in the Field of Information Science and Knowledge. *Sciences and Techniques of Information Management*, 10(3): 153-172.
<https://doi.org/10.22091/STIM.2024.11239.2152>

Received: 2024-03-24 ; **Revised:** 2024-05-16 ; **Accepted:** 2024-05-26 ; **Published online:** 2024-09-23

© The Author(s).

Article type: Research Article

Published by: University of Qom.

ارزیابی وبسایت نشریات تخصصی حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی

طاهره غلامی

مریی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران. T.gholami@qom.ac.ir

چکیده

هدف: پژوهش حاضر درصدد است ویژگی‌های ظاهری، ساختاری و محتوایی وبسایت‌های نشریات فارسی‌زبان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی را در ایران بررسی کند.

روش: این پژوهش از نوع پژوهش‌های پیمایشی با رویکرد توصیفی است که به توصیف وضعیت وبسایت‌های نشریات تخصصی حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران می‌پردازد. گردآوری داده‌ها با استفاده از ابزار سیاهه واریسی محقق‌ساخته در سه بخش معیارهای ظاهری، معیارهای ساختاری، و معیارهای محتوایی انجام شد. ارزیابی سه‌وجهی وبسایت‌های مورد نظر با مراجعه مستقیم پژوهشگر به وبسایت هر نشریه و با روش مشاهده صورت گرفت. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار Spss انجام شد.

یافته‌ها: مقایسه ویژگی‌های سه‌وجهی بررسی شده در وبسایت نشریات نشان داد که از نظر رعایت ویژگی‌ها و مولفه‌های ساختاری، محتوایی و ظاهری، به ترتیب در وضعیت مطلوب، مطلوب و قابل قبول قرار دارند. مولفه‌های پیوند جستجو در موتورهای جستجوی عمومی، اتاق گفتگو، تبلیغات در وبسایت، و تاریخ ایجاد وبسایت، کمترین امتیاز در بین مولفه‌های ساختاری را به خود اختصاص داده‌اند. عدم توجه به مولفه‌های امکان جستجو در موتورهای جستجوی عمومی از وبسایت نشریه و مولفه‌های تعامل با کاربران و اعمال نظرات آنها در سیاستگذاری، و مولفه‌های مربوط به جلب اعتماد مخاطبان نسبت به اعتبار نشریه از ضعف‌های عمده وبسایت نشریات در مقوله ساختاری بودند. در مورد ویژگی‌های محتوایی نیز کمترین میزان امتیاز به مولفه‌های عنوان مقاله به عربی، عنوان مقاله به سایر زبان‌ها، ذکر نام منابع مطالب وبسایت، تعلق داشت که هیچ امتیازی کسب نکردند. در بخش ویژگی‌های ظاهری مواردی مانند درج لوگو، ذکر تغییرات عنوان، و ذکر عنوان کوتاه نیز باید مدنظر قرار بگیرند. کمترین امتیاز نیز به مولفه‌های همراه بودن مطالب با صدا، فیلم و تصویر، عکس و نمودار تعلق دارد که در هیچ‌کدام از وبسایت‌های مورد بررسی رعایت نشده است.

نتیجه‌گیری: وبسایت‌ها ابزار بسیار مناسبی برای برقراری ارتباط بین نشریات با مخاطبان خود که از علاقه‌مندان به آموزش و پژوهش هستند، می‌باشند. در این پژوهش مشخص گردید که وبسایت‌های مورد مطالعه به لحاظ ساختاری و محتوایی، در وضعیت مطلوب، و به لحاظ ظاهری وضعیت قابل قبولی دارند. در هر سه بخش از مولفه‌ها، در وبسایت‌های مورد مطالعه نقاط ضعفی وجود دارد که باید مورد توجه دست‌اندرکاران نشریه واقع شده و برطرف شوند.

کلیدواژه‌ها: وبسایت نشریات، رابط کاربری، نشریات علمی، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، سامانه نشریات علمی.

استناد به این مقاله: غلامی، طاهره (۱۴۰۳). ارزیابی وبسایت نشریات تخصصی حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی. علوم و فنون مدیریت

اطلاعات، ۱۰(۳): ۱۵۳-۱۷۲. <https://doi.org/10.22091/stim.2024.11239.2152>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۰۵؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۲/۲۷؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۶؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۷/۰۲

ناشر: دانشگاه قم

نوع مقاله: پژوهشی

© نویسندگان.

۱. مقدمه

امروزه با ظهور وب و گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات، وبسایت‌ها به عنوان بستری مناسب برای ارتباطات و تعامل دوسویه بین نویسندگان، ناشران و خوانندگان آثار پدید آمده‌اند (آجیلی، حاجی احمدی و محمدی، ۱۳۹۶، ص ۲۶۶). در دنیای امروزی وبسایت هر نشریه یکی از مهم‌ترین ابزارهای تعاملی است که از یکسو دریچه‌ای به آن نشریه بوده و از سوی دیگر نقطه اتصال و ارتباط کاربران با اطلاعات الکترونیکی آن نشریه است. در حالی که نشریات علمی مدت‌هاست به عنوان منابع اولیه اطلاعات مورد توجه محققان قرار گرفته‌اند. به دنبال ظهور عصر دیجیتال و گسترش فناوری، قالب نشریه از حالت چاپی به الکترونیکی، و نیز شیوه دسترسی پذیری و اشتراک‌گذاری، نتایج پژوهش‌ها را از این طریق دچار دگرگونی ساخته است. در نتیجه، با شکل‌گیری یک حضور پیوسته از طریق وبسایت، به جذابیت و کاربرپسندی هرچه بیشتر آنها افزوده است. با پیشرفت فناوری، علاوه بر چکیده و فهرست مندرجات، متن کامل نشریات هم در بستر وبسایت عرضه گردید که در این راستا بهبود وضعیت رویت‌پذیری نشریات نیز فراهم گردید. هرچه سطح رویت‌پذیری نشریات بیشتر شود، قطعاً تعداد مخاطبان بیشتری آن را رویت خواهند کرد و در ضریب تاثیر هم اثر مثبتی خواهد داشت (نوروزی‌نیا و فرهادپور، ۱۳۹۸، ص ۲۰۵).

با این حال افزایش رویت‌پذیری زمانی بیشتر خواهد بود که وبسایت نشریه در قالب استانداردهای کیفی، طراحی شده باشد (مورالز^۱، پدرازا^۲ و کودینا^۳، ۲۰۲۰، ص ۱). نظر به اهمیت دستیابی وبسایت مجلات تخصصی به استاندارد کیفیت، انجام تحقیق در این مورد ضروری به نظر می‌رسد. از این رو پژوهش حاضر بر آن است تا ارزیابی دقیقی از وضعیت موجود وبسایت‌های فارسی‌زبان نشریات تخصصی حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی انجام دهد، تا مشخص گردد که وضعیت وبسایت‌ها از نظر ویژگی‌های ظاهری، ساختاری و محتوایی چگونه است. نتایج چنین تحقیقاتی نقاط ضعف و قوت وبسایت نشریات را روشن نموده و راه را برای بهبود وضعیت هموار می‌سازد. به طور کلی در زمینه ارزیابی وبسایت‌ها، پژوهش‌های فراوانی انجام شده است. اما این ارزیابی‌ها اکثراً در مورد وبسایت موسسات، دانشگاه‌ها، کتابخانه‌ها و... انجام شده است.

رحمان و بتچا^۴ (۲۰۲۰) در پژوهشی با بررسی دسترسی، صحت، دقت و کاربرپسند بودن ۱۰

1. Morales
2. Pedraza
3. Codina
4. Rahman & Batcha

وبسایت کتابخانه دانشکده‌ای از دانشگاه دهلی، نشان داد که همه وبسایت‌های کتابخانه‌ای فاقد استفاده از ابزارهای شبکه‌های اجتماعی، به‌روزرسانی منظم، نقطه‌نظرات، سوالات پژوهشی، بریده اخبار، دستورالعمل راهنمای کاربر و کادر جستجوی انفرادی هستند. پژوهشگر پیشنهاد می‌کند برای انجام چنین مطالعات ارزیابی، موسسات نیاز به زمان دارند تا وبسایت خود را به طور منظم به‌روزرسانی کنند. طبق انتظارات کاربران بخش‌های مختلف وبسایت را با رنگ‌های متفاوتی نمایش دهند.

رفیق^۱ و همکاران (۲۰۲۱) نیز در پژوهشی به تجزیه و تحلیل محتوای وبسایت‌های ۵۰ دانشگاه برتر پزشکی دنیا پرداختند. این تحقیق کیفیت وبسایت‌های کتابخانه‌های پزشکی با رتبه برتر در زمینه خدمات، منابع، اطلاعات، ابزارهای انتشار و فرصت‌های آموزشی برای کاربران کتابخانه را بررسی کرده است. معروف‌ترین ابزارهای نشر، فیسبوک، توئیتر، اینستاگرام، یوتیوب، و لینکدین بوده، پایگاه‌های داده PubMed، و PsycINFO به طور قابل توجهی در دسترس اکثر کتابخانه‌ها هستند.

گوپتا و والیا^۲ (۲۰۲۲) در پژوهشی به تحلیل محتوای وبسایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی دهلی پرداختند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که اطلاعات مربوط به کتابخانه مانند اطلاعات کلی کتابخانه، در مورد مجموعه، پیوندها به منابع الکترونیکی، خدمات کتابخانه، روزآمدی و جامعیت وبسایت‌ها، در وبسایت‌های کتابخانه دانشگاه، اما نه به طور کامل ارائه می‌شوند. کتابخانه‌ها در وبسایت‌های خود برای ترویج استفاده از منابع و خدمات کتابخانه، نیاز به ترکیب اطلاعات بیشتری دارند. کتابخانه‌ها باید یک وبسایت اختصاصی داشته باشند و کلیه اطلاعات ارزشمند و مرتبط با کتابخانه در وبسایت‌های آنها ارائه شود.

لیم، آراسو و چن^۳ (۲۰۲۳) در پژوهشی به ارزیابی کیفیت وبسایت‌های مرتبط با تغذیه کودک در در مالزی پرداختند. یک مطالعه مقطعی بین دسامبر ۲۰۲۱ تا آوریل ۲۰۲۲ برای ارزیابی وبسایت‌های مرتبط با تغذیه تکمیلی در زبان باهاسا مالزی^۴ انجام گرفت و کیفیت آنها با استفاده از فرم ارزیابی وبسایت‌های مرتبط با سلامت، برای ارزیابی محتوا، دقت، نویسنده، روزآمدی، مخاطب، ناوبری، پیوندهای بیرونی و ساختار اطلاعات مبتنی بر وب ارزیابی شد. نتایج این مطالعه نشان داد که وبسایت‌های شیوه‌های تغذیه مکمل در زبان باهاسا مالزی عموماً از کیفیت خوبی برخوردار بودند.

1. Rafiq

2. Gupta & Walia

3. Lim, Arasu & Chen

4. BM

قاسمیان و همکاران (۲۰۲۴)، در پژوهشی به ارزیابی عملکرد کیفی و اثربخشی اجتماعی مجلات هنر و علوم انسانی نمایه شده در پایگاه داده وب آو ساینس^۱ پرداخته‌اند. نتایج نشان داد که بیشتر مجلاتی که این پایگاه پوشش می‌دهد، مربوط به کشورهای اروپایی بوده و تنها یکی از مجلات مربوط به کشورهای آسیایی است. رابطه معناداری بین شاخص‌های شاخص استناد مجله با نیمه عمر استناد، امتیاز تأثیر مقاله با امتیاز عامل ویژه، و بین شاخص‌های کیفی و آلترمتریکس وجود دارد.

آلبرو و همکاران^۲ (۲۰۲۴)، در پژوهشی با عنوان «استفاده از ابزارهای ارزیابی ایجاد شده توسط کتابخانه برای تعیین کیفیت و اعتبار مجلات علوم کتابداری دسترسی آزاد»، به بررسی کاربرد ابزارهای ارزیابی کیفیت و قابلیت اعتماد در نشریات علم کتابداری پرداختند. به طور کلی، نتایج نشان می‌دهد در حالی که مجلات کتابداری مبتلا به مسائلی که کتابداران نسبت به آنها هشدار می‌دهند، نمی‌باشند، اما حوزه‌های مختلفی وجود دارد که ناشران باید در آن زمینه‌ها کیفیت و اعتبار مجلات خود را بهبود بخشند.

حوزه‌های مختلفی وجود دارد که ناشران می‌توانند کیفیت و اعتبار مجلات خود را بهبود بخشند. آجیلی، حاجی احمدی و محمدی (۱۳۹۶) در تحقیقی ویژگی‌های ظاهری، ساختاری و محتوایی وبسایت‌های نشریات علمی-پژوهشی ایران را بررسی کردند. عدم توجه به امکان جستجو از طریق موتورهای جستجوی عمومی در وبسایت نشریه و مولفه‌های تعامل با کاربران و اعمال نظرات آنها در سیاستگذاری، و مولفه‌های مربوط به جلب اعتماد مخاطبان نسبت به اعتبار نشریه، از ضعف‌های عمده وبسایت نشریات در مقوله ساختاری بودند. در ویژگی‌های محتوایی نیز عدم توجه به مولفه‌هایی مانند عنوان، اسامی مولفان، و چکیده مقالات به زبان‌های زنده دنیا باعث شده تا نشریات علمی-پژوهشی نتوانند در پایگاه‌های معتبر مقالات نمایه شوند. ویژگی‌های ظاهری مانند درج لوگو، ذکر تغییرات عنوان و ذکر عنوان کوتاه نیز باید مد نظر قرار بگیرد.

باقریان (۱۳۹۷)، در پژوهشی به ارزیابی وبگاه‌های نشریات علمی حوزه فلسفه براساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی پرداخته است. بخش اخلاق و قوانین نشریات با وجود اهمیت بسیار، بسیار ضعیف بوده و کلی‌گویی و ارائه اطلاعات ناقص، مهم‌ترین ضعف وبگاه نشریات حوزه فلسفه محسوب می‌شود. نمایه شدن نشریات حوزه موضوعی فلسفه در پایگاه‌های عمومی و اختصاصی معتبر بین‌المللی بسیار ضعیف بوده و موارد محدودی نیز که در نمایه‌های بین‌المللی حضور دارند، به درستی در وبگاه نشریات به مخاطبان معرفی نشده‌اند.

1. Web of Science

2. Albro

زرگر و محمدی (۱۳۹۷)، در پژوهشی به ارزیابی وضعیت نشریات علمی حوزه حسابداری و مالی پرداخته و بررسی امتیازهای نشریات در سامانه ارزیابی نشریات نشان داد که ۳ نشریه در رتبه «الف» قرار دارند و هیچ نشریه‌ای در رتبه «+A» قرار نگرفته و اغلب نشریات در رتبه «B» قرار می‌گیرند. همچنین اکثر نشریات مورد بررسی در پایگاه‌های داخلی نمایه می‌شوند.

میرحیدری و غفوری (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی وبسایت‌های نشریات تخصصی و علمی حوزه مطالعات ایران‌شناسی» اظهار داشتند، بیشتر وبسایت‌های بررسی شده در این پژوهش، گام‌های اولیه و اساسی را در راستای اجرای بهینه‌سازی و دسترسی سریع و دقیق به سامانه‌های خود برداشته‌اند، اما در مجموع در برخی شاخص‌ها مانند نشر به موقع، کمی ضعیف عمل کرده و نیاز به تلاش‌های بیشتری در بروزرسانی انتشار نشریات خود دارند. همچنین برخی از نشریات باید در بهبود قابلیت‌های اجرایی در شیوه‌های دسترسی تمهیداتی ببندیدند.

چشمه سهرابی و دهخدايي (۱۳۹۹) در ارزیابی مجلات علمی- پژوهشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی براساس آئین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور، نقاط قوت و ضعف ۱۰ مجله فارسی تأیید شده از سوی وزارت عتف را مورد مطالعه قرار دادند. ارزشیابی نشریات براساس سیاهه واریسی پژوهشگر ساخته صورت گرفته و طیف امتیازدهی شامل ۵۰ معیار در ۸ گروه عنوان، سردبیر، گروه دبیران، قالب نشریه، ویژگی‌های ظاهری مجلات، ویراستاری ساختاری، نویسندگان و سایر بوده است. ورع (۱۳۹۹) در تحقیقی به بررسی وضعیت و ارزیابی نشریه‌های معتبر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مبتنی بر شاخص‌های آئین‌نامه تعیین اعتبار پرداخته و ویژگی‌های ظاهری بیشتر از ویژگی‌های محتوایی مورد توجه قرار گرفته و به معیار نمایه شدن در پایگاه‌های معتبر تخصصی و علمی که به ارتقاء جایگاه بین‌المللی کشور کمک می‌کند، کمتر توجه شده است.

صیامی و محمدی (۱۴۰۲)، در پژوهشی با عنوان «ارزیابی وبسایت نشریات علمی در حوزه علوم تربیتی براساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی»، نشان دادند که سامانه نشریات «سینا وب» پرکاربردترین سامانه در میان نشریات است. از نشریات مورد بررسی فقط دو نشریه در پایگاه اولریخ نمایه شده‌اند، و تعداد انگشت‌شماری توانسته‌اند رتبه «الف» را کسب کنند.

آنچه از جمع‌بندی پیشینه‌ها استنباط می‌گردد، این است که پژوهش‌های داخلی مانند پژوهش آجیلی، حاجی احمدی و محمدی (۱۳۹۶) و ورع (۱۳۹۹) درباره وضعیت وبسایت نشریات علمی به لحاظ مولفه‌های ساختاری، ظاهری و محتوایی با معیارها و نتایج تقریباً مشابهی انجام شده است. گرچه مولفه‌های مورد بررسی برای ارزیابی وبسایت‌های مجلات با مولفه‌های مورد بررسی

وبسایت‌های دانشگاه‌ها، کتابخانه‌ها و موسسات در پیشینه‌های خارجی تفاوت‌هایی دارند، اما همگی بیانگر ضرورت توجه به مولفه‌هایی هستند که باید در طراحی وبسایت‌ها به آنها توجه شود، تا موجب بهبود وضعیت دسترس‌پذیری و کاربرپسندی برای مخاطبان آنها گردد که این خود موجب ارتقاء نشریات علمی و نمایه شدن در پایگاه‌های داخلی و بین‌المللی می‌گردد.

۲. پرسش‌های پژوهش

پژوهش حاضر درصدد پاسخ‌گویی به پرسش‌های ذیل است:

- ۱) وبسایت نشریات تخصصی فارسی‌زبان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی از نظر ویژگی‌های ظاهری در چه وضعیتی هستند؟
- ۲) وبسایت نشریات تخصصی فارسی‌زبان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی از نظر ویژگی‌های ساختاری در چه وضعیتی هستند؟
- ۳) وبسایت نشریات تخصصی فارسی‌زبان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی از نظر ویژگی‌های محتوایی در چه وضعیتی هستند؟

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر به روش ارزیابانه و با رویکرد وب‌سنجی انجام شده است. این پژوهش درصدد است ضمن ارائه اطلاعاتی درباره وضعیت ظاهری، ساختاری و محتوایی از وبسایت‌های نشریات تخصصی فارسی‌زبان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی، نقاط قوت و ضعف آنها را شناسایی نموده و بستر لازم برای ارائه یک الگوی مناسب جهت طراحان و مدیران سایت‌ها فراهم سازد. جامعه آماری پژوهش حاضر وبسایت‌های نشریات فارسی‌زبان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی است که براساس آخرین آمار مستخرج از پایگاه جهاد دانشگاهی ایران در اردیبهشت ۱۴۰۳، ۱۷ نشریه می‌باشند که وبسایت همه آنها مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت.

بعد از مطالعه مبانی نظری و پیشینه‌ها، سیاهه واریسی محقق‌ساخته در پژوهش صیامی و محمدی (۱۴۰۲) و شاخص‌های مندرج در آیین‌نامه نشریات در پژوهش ورع (۱۳۹۹)، با اضافات و تغییراتی، مورد استفاده قرار گرفت که این سیاهه متشکل از چهار بخش، بخش اول اطلاعات کتابشناختی نشریه، بخش دوم ویژگی‌های ظاهری، بخش سوم ویژگی‌های ساختاری و بخش چهارم ویژگی‌های محتوایی است. برای سنجش هر کدام از مولفه‌های موجود در سیاهه واریسی، دو گزینه بله (نمره ۱) و خیر (بدون نمره) مبنای محاسبه قرار گرفت. یعنی به ازای وجود هر یک از مولفه‌ها در وبسایت مورد بررسی، نمره (۱) به وبسایت تعلق گرفته و برای عدم وجود آن مولفه در وبسایت، نمره (۰) در نظر

گرفته شده است. میانگین درصد فراوانی هر مولفه در سه سطح مطلوب، قابل قبول و نامطلوب تعریف شده است. به این ترتیب که درصد فراوانی بالای ۶۰ درصد مطلوب، کمتر از آن قابل قبول و کمتر از ۳۰ درصد نامطلوب در نظر گرفته شده است. سیاهه واری و وبسایت نشریات مورد ارزیابی، به صورت جداگانه تکمیل شده و با نرم افزار SPSS تحلیل شد.

۴. یافته‌ها

پاسخ هر کدام از پرسش‌های پژوهش از طریق تحلیل داده‌های مستخرج از سیاهه واری به این شرح می‌باشند:

پرسش اول: نشریات رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی به لحاظ ویژگی‌های ظاهری در چه وضعیتی قرار دارند؟

جهت پاسخ به این سوال، ۱۵ مولفه در مورد ویژگی‌های ظاهری مورد بررسی و مطالعه قرار گرفتند.

جدول ۱- توزیع فراوانی ویژگی‌های ظاهری وبسایت‌های نشریات رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی

مولفه‌های ظاهری	پاسخ‌ها		دارد		ندارد	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
نامواره نشریه	۱۴	۰/۸۲	۳	۱۷/۶۴		
تغییر نام نشریه	۴	۲۳/۵	۱۳	۷۶/۴		
تکرار عنوان مجله در تمامی صفحات	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
عنوان اختصاری نشریه	۰	۰	۱۷	۱۰۰		
عنوان نشریه به زبان دیگر	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
قلم مناسب (خوانایی)	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
همراه بودن مطالب با عکس	۰	۰	۱۷	۱۰۰		
همراه بودن مطالب با نمودار	۰	۰	۱۷	۱۰۰		
همراه بودن مطالب با صدا	۰	۰	۱۷	۱۰۰		
همراه بودن مطالب با تصویر مرتبط	۰	۰	۱۷	۱۰۰		
همراه بودن مطالب با فیلم	۰	۰	۱۷	۱۰۰		
استفاده از نوشته‌ها و تصاویر متحرک	۰	۰	۱۷	۱۰۰		
وضوح عناصر دیداری و شنیداری	۰	۰	۱۷	۱۰۰		
استفاده از رنگ‌های متنوع و مناسب	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
استفاده از رنگ روشن برای پس‌زمینه تیره	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
مجموع	۱۷	۱۰۰	۱۷	۱۰۰		
میانگین	-	۳۶/۷۳	-	۵۲/۵۹		

با توجه به داده‌های جدول (۱)، مولفه ویژگی‌های ظاهری نشان داد بیشترین درصد مربوط به استفاده از قلم مناسب (خوانایی)، تکرار عنوان مجله در تمام صفحات، تکرار عنوان نشریه به زبان دیگر، استفاده از رنگ‌های متنوع و مناسب، و استفاده از رنگ روشن برای پس‌زمینه تیره است که در همه وبسایت‌های مورد بررسی به طور ۱۰۰ درصد رعایت شده بود. این امر حاکی از آن است که طراحان وبسایت‌های نشریات رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در این زمینه‌ها بسیار عالی عمل کرده‌اند. کم‌ترین امتیاز به مولفه‌های همراه بودن مطالب با صدا، فیلم و تصویر، عکس و نمودار تعلق دارد که در هیچ‌کدام از وبسایت‌های مورد بررسی رعایت نشده است. به این ترتیب وبسایت‌های مورد بررسی با کسب میانگین امتیاز ۳۶/۷۲ از نظر ویژگی‌های ظاهری در وضعیت قابل قبولی قرار دارند.

پرسش دوم: وبسایت نشریات رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از نظر ویژگی‌های ساختاری در چه وضعیتی هستند؟

جهت پاسخ‌گویی به این سوال ۲۸ مولفه در زمینه ویژگی‌های ساختاری وبسایت‌های رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی مورد مطالعه قرار گرفتند. نتایج در جدول (۲) آمده است.

جدول ۲- ویژگی‌های ساختاری نشریات رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی

مؤلفه‌های ساختاری	پاسخ‌ها		دارد		ندارد	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
پیوند به وبسایت‌های مرتبط	۱۲	۷۰/۵۸	۵	۲۹/۴۱		
پیوند به قسمت‌های مختلف سایت	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
سهولت جستجو در وبسایت	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
موتور جستجوی داخلی	۱۶	۹۴/۱۱	۱	۵/۸۸		
پیوند جستجو در موتورهای جستجوی عمومی	۰	۰	۱۷	۱۰۰		
شماره، دوره و سال	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
قابلیت درک منوها برای کاربر	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
امکان بازگشت به صفحه اصلی سایت	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
امکان چاپ هر صفحه در یک برگه A4	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
امکان عضویت در سایت	۱۷	۱۰۰	۰	۰		
امکان نظرسنجی	۳	۱۷/۶۴	۱۴	۸۲/۳۵		
آمار تعداد بازدیدکنندگان سایت	۲	۱۱/۷۶	۱۵	۸۸/۲۳		
تماس با ما	۱۵	۸۸/۲۳	۲	۱۱/۷۶		
نشانی عوامل اجرایی نشریه	۱۵	۸۸/۲۳	۲	۱۱/۷۶		

مؤلفه‌های ساختاری		پاسخ‌ها		دارد		ندارد	
		فرآوانی	درصد	فرآوانی	درصد	فرآوانی	درصد
نشانی الکترونیکی نشریه		۱۷	۱۰۰	۰	۰	۰	۰
نشانی پستی نشریه		۱۲	۷۰/۵۸	۵	۲۹/۴۱	۰	۰
تلفن نشریه		۱۴	۸۲/۳۵	۳	۱۷/۶۴	۰	۰
دورنگار نشریه		۱۰	۵۸/۸۲	۷	۴۱/۱۷	۰	۰
اخبار وبسایت		۱۴	۸۲/۳۵	۳	۱۷/۶۴	۰	۰
تازه‌های وبسایت		۱۲	۷۰/۵۸	۵	۲۹/۴۱	۰	۰
اتاق گفتگو		۰	۰	۱۷	۱۰۰	۰	۰
سوالات متداول		۹	۵۲/۹۴	۸	۴۷/۰۵	۰	۰
آگاهی‌رسانی		۱۶	۹۴/۱۱	۱	۵/۸۸	۰	۰
آر.اس.اس.		۱۰	۵۸/۸۲	۷	۴۱/۱۷	۰	۰
نقشه سایت		۱۳	۷۶/۴۷	۴	۲۳/۵۲	۰	۰
تبلیغات در وبسایت		۰	۰	۱۷	۱۰۰	۰	۰
تاریخ ایجاد وبسایت		۰	۰	۱۷	۱۰۰	۰	۰
تاریخ آخرین روزآمدسازی		۳	۱۷/۶۴	۱۴	۸۲/۳۵	۰	۰
مجموع		۱۷	۱۰۰	۱۷	۱۰۰	۰	۰
میانگین		-	۶۵/۵۴	-	۳۴/۴۵	۰	۰

با توجه به داده‌های جدول (۲)، بیشترین امتیازات (۱۰۰ درصد) به مؤلفه‌های ساختاری مربوط به شماره، دوره و سال نشریه، پیوند به قسمت‌های مختلف سایت، سهولت جستجو در وبسایت، قابلیت درک منوها برای کاربر، امکان بازگشت به صفحه اصلی سایت، امکان چاپ هر صفحه در برگه A4، و نشانی الکترونیکی نشریه اختصاص دارد. مؤلفه‌های پیوند جستجو در موتورهای جستجوی عمومی، اتاق گفتگو، تبلیغات در وبسایت، و تاریخ ایجاد وبسایت کمترین امتیاز (۰ امتیاز) در بین مؤلفه‌های ساختاری را به خود اختصاص داده‌اند. در مجموع، کسب میانگین امتیاز ۶۵/۵۴ توسط وبسایت‌های مورد مطالعه نشان‌دهنده آن است که از لحاظ ویژگی‌های ساختاری، در وضعیت مطلوبی قرار دارند.

پرسش سوم: وبسایت‌های نشریات رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از نظر ویژگی‌های محتوایی در چه وضعیتی قرار دارند؟

به منظور پاسخ‌گویی به این پرسش، ۴۸ مؤلفه در زمینه وضعیت ویژگی‌های محتوایی وبسایت‌های نشریات رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی بررسی شد و نتایج در جدول (۳) آمده است.

جدول ۳- ویژگی‌های محتوایی وبسایت نشریات رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی

ندارد		دارد		پاسخ‌ها
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	مولفه‌های محتوایی
۰	۰	۱۰۰	۱۷	اسامی نویسندگان مقالات به فارسی
۰	۰	۱۰۰	۱۷	اسامی نویسندگان مقالات به انگلیسی
۰	۰	۱۰۰	۱۷	عنوان مقاله به فارسی
۰	۰	۱۰۰	۱۷	عنوان مقاله به انگلیسی
۱۰۰	۱۷	۰	۰	عنوان مقاله به عربی
۱۰۰	۱۷	۰	۰	عنوان مقاله به سایر زبان‌ها
۵/۸۸	۱	۹۴/۱۱	۱۶	معرفی مقالات جدید
۱۷/۶۴	۳	۸۲/۳۵	۱۴	معرفی مقالات پربازدید
۰	۰	۱۰۰	۱۷	چکیده فارسی مقاله
۰	۰	۱۰۰	۱۷	چکیده انگلیسی مقاله
۰	۰	۱۰۰	۱۷	دریافت متن کامل مقاله
۵/۸۸	۱	۹۴/۱۱	۱۶	p.d.f. مقاله
۱۱/۷۶	۲	۸۸/۲۳	۱۵	XML مقاله
۹۴/۱۱	۱۶	۵/۸۸	۱	HTML مقاله
۰	۰	۱۰۰	۱۷	ایمیل نویسنده مقاله
۰	۰	۱۰۰	۱۷	تکرار عنوان مقاله در همه صفحات
۰	۰	۱۰۰	۱۷	تکرار مشخصات جاری مجله در همه صفحات
۱۱/۷۶	۲	۸۸/۲۳	۱۵	دریافت استنادها
۵/۸۸	۱	۹۴/۱۱	۱۶	نمایش میزان مشاهده مقاله
۲۳/۵۲	۴	۷۶/۴۷	۱۳	نمایش تعداد دریافت مقاله
۵۲/۹۴	۹	۳۵/۲۹	۶	نمایش ضریب تاثیر مجله
۵۸/۸۲	۱۰	۴۱/۱۷	۷	پیوند به مقالات مرتبط
۱۱/۷۶	۲	۸۸/۲۳	۱۵	راهنمای نویسندگان مقالات
۴۷/۰۵	۸	۴۱/۱۷	۷	راهنمای داوران مقالات
۹۴/۱۱	۱۶	۵/۸۸	۱	فهرست الفبایی عناوین مقالات
۴۱/۱۷	۷	۵۸/۸۲	۱۰	فهرست موضوعی مقالات
۱۷/۶۴	۳	۸۲/۳۵	۱۴	فهرست الفبایی نویسندگان مقالات
۰	۰	۱۰۰	۱۷	معرفی هدف وبسایت مجله
۰	۰	۱۰۰	۱۷	معرفی پوشش موضوعی مجله
۰	۰	۱۰۰	۱۷	تطابق مطالب سایت با اهداف نشریه

مؤلفه‌های محتوایی	پاسخ‌ها	دارد		ندارد	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
ذکر منابع مطالب وبسایت		۰	۰	۱۷	۱۰۰
آرشیو		۱۷	۱۰۰	۰	۰
درج کد DOI		۱۳	۷۶/۴۷	۴	۲۳/۵۲
تعیین انواع مقالات قابل نشر		۱۰	۵۸/۸۲	۷	۴۱/۱۷
ذکر روش استاندارد در مآخذنویسی		۱۷	۱۰۰	۰	۰
اعلام وضعیت دسترسی به مقالات (دسترسی باز یا حق اشتراک)		۱۶	۹۴/۱۱	۱	۵/۸۸
بازه زمانی بررسی اولیه مقالات دریافتی		۱۱	۶۴/۷۰	۶	۳۵/۲۹
درج مراحل داوری به صورت متنی یا فلودیگرام		۱۴	۸۲/۳۵	۳	۱۷/۶۴
درج استفاده از نرم‌افزارهای مشابهت‌یاب		۱۳	۷۶/۴۷	۴	۲۳/۵۲
میانگین بازه زمانی فرایند داوری		۱۲	۷۰/۵۸	۵	۲۹/۴۱
نمایه شدن نشریه در پایگاه‌های استنادی بین‌المللی		۱۶	۹۴/۱۱	۱	۵/۸۸
نمایه شدن نشریه در پایگاه‌های معتبر تخصصی		۱۶	۹۴/۱۱	۱	۵/۸۸
عضویت در شبکه‌های اجتماعی علمی		۱۵	۸۸/۳۳	۲	۱۱/۷۶
درج قوانین و مقررات مربوط به اخلاق نشر		۱۷	۱۰۰	۰	۰
درج لوگو و لینک مجوز دسترسی (حق مؤلف)		۱۲	۷۰/۵۸	۵	۲۹/۴۱
درج تمهیدنامه مبنی بر رعایت و عضویت در Cope و داشتن لینک فعال		۱۴	۸۲/۳۵	۳	۱۷/۶۴
مجموع		۱۷	۱۷	۱۰۰	۱۰۰
میانگین		-	۶۳/۳۵	-	۲۱/۸۱

با توجه به داده‌های جدول (۳)، مؤلفه‌های تکرار عنوان مقاله به زبان انگلیسی، عنوان مقاله به فارسی، چکیده فارسی، چکیده انگلیسی، دریافت متن کامل مقاله، ایمیل نویسنده مقاله، تکرار عنوان مقاله در همه صفحات، تکرار مشخصات جاری مجله در تمام صفحات، معرفی پوشش موضوعی مجله، تطابق مطالب سایت با اهداف مجله، آرشیو مجله در همه سایت‌ها، بیشترین امتیاز (۱۰۰ درصد) را کسب نمودند و کمترین امتیاز (۰ امتیاز) هم به مؤلفه‌های عنوان مقاله به عربی، عنوان مقاله به سایر زبان‌ها، ذکر نام منابع مطالب وبسایت تعلق دارد که هیچ امتیازی از وبسایت‌ها بدست نیامد. در کل، وبسایت‌های مورد مطالعه با کسب میانگین امتیاز ۶۳/۳۵ به لحاظ ویژگی‌های محتوایی، در وضعیت مطلوب هستند.

۵. نتیجه گیری

در زمینه ارزیابی ویژگی‌های ظاهری وبسایت نشریات ۱۵ مولفه در این پژوهش بررسی شدند که در بین این مولفه‌ها عنوان اختصاری نشریه، همراه بودن مطالب با عکس، صدا، تصویر، فیلم و تصاویر متحرک، و پیوند جستجو در موتورهای جستجوی عمومی، در هیچ وبسایت نشریه‌ای مشاهده نشد. مولفه ترجمه عنوان نشریه به زبان‌های دیگر که یکی از مولفه‌های مهم ظاهری در معرفی نشریه در بین محققان کشورهای خارجی است، در همه وبسایت‌ها وجود داشت. با توجه به اینکه امروزه بسیاری از وبسایت‌ها با تهیه یک کلیپ آموزشی، صوتی و تصویری به معرفی نشریه خود پرداخته و نحوه استفاده از آن را آموزش می‌دهند، اما وبسایت‌های مورد بررسی همگی فاقد این امکان بودند و ضروری است در این مورد توجه خاصی مبذول گردد. در این بخش از یافته‌ها بین یافته‌های پژوهش فعلی و پژوهش آجیلی، حاجی احمدی و محمدی (۱۳۹۶) همخوانی وجود دارد، چراکه آنها نیز در پژوهش خود نشان دادند که ۲/۶ درصد از وبسایت‌های مجلات مورد مطالعه، دارای صوت بودند. کسب امتیاز کامل ۱۰۰ درصد استفاده از قلم مناسب، وضوح عناصر دیداری و شنیداری، استفاده از رنگ‌های متنوع و استفاده از رنگ روشن برای پس‌زمینه، حاکی از آن است که طراحان وبسایت نشریات توجه خاصی به بحث زیبایی ظاهری وبسایت داشتند. به کارگیری قلم مناسب در نگارش مطالب وبسایت‌ها هم جنبه زیبایی و هم استفاده مفید کاربران را از مطالب سایت در پی خواهد داشت. وقتی نگارش مطالب با قلم مناسب و خوانایی کافی همراه باشد، نه تنها چشم کاربران از مطالعه مطالب سایت خسته نخواهد شد، بلکه با آرامش بیشتری به مطالعه مطالب سایت می‌پردازند. در زمینه ویژگی‌های ساختاری، مولفه‌های مربوط به معرفی وبسایت نشریه به کاربران و خدماتی که وبسایت به مراجعان ارائه می‌کند، مورد بررسی قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد که بخش عمده‌ای از این مولفه‌ها در وبسایت نشریات موجود بوده و از این حیث وبسایت‌ها در وضعیت مناسبی قرار داشتند. اما هنوز در چند مولفه ساختاری جای کار وجود دارد. به عنوان مثال، امکان نظرسنجی از کاربران درباره محتوا و مطالب نشریه و نحوه اداره آن می‌تواند کمک شایانی به مسئولین در امر برنامه‌ریزی و رفع نواقص داشته باشد. اما بیش از ۸۳ درصد نشریات هنوز چنین امکانی را در وبسایت خود تدارک ندیده‌اند.

امروزه ارائه خدمات آگاهی‌رسانی از شماره‌های جدید و معرفی مقالات مندرج در آن از ضروری‌ترین خدمات وبسایت نشریات است که در جذب علاقه‌مندان به استفاده از مقالات نشریات بسیار مهم است. یافته‌ها نشان داد که وبسایت‌های نشریات مورد بررسی خیلی خوب از این امکان استفاده می‌کنند. ذکر تاریخ ایجاد و تاریخ آخرین روزآمدسازی از عوامل مهم

آگاهی‌رسانی و اعتماد مراجعان به مطالب وبسایت و جذب آنها به‌شمار می‌رود که بخش عمده‌ای از وبسایت‌ها از این مهم غفلت نموده و هیچ امتیازی در مولفه ساختاری تاریخ ایجاد وبسایت کسب نکرده و متأسفانه ۸۲/۳۵ درصد از وبسایت‌های نشریات تاریخ آخرین روزآمدسازی خود را ننوشته بودند. عدم توجه به مولفه‌های امکان جستجو در موتورهای جستجوی عمومی از وبسایت نشریه، مولفه‌های تعامل با کاربران و اعمال نظرات آنها در سیاستگذاری، و مولفه‌های مربوط به جلب اعتماد مخاطبان نسبت به اعتبار نشریه از ضعف‌های عمده وبسایت نشریات در مقوله ساختاری بودند. در این زمینه، بین یافته‌های این پژوهش و پژوهش آجیلی، حاجی احمدی و محمدی (۱۳۹۶) همسویی وجود دارد؛ چراکه یافته‌های آنها نشان داد که برخی از معیارهایی که در جلب اعتماد مخاطبان نسبت به اعتبار نشریه تاثیر ویژه‌ای دارند، به طور گسترده نادیده گرفته شده‌اند.

در بین مولفه‌های ساختاری، بالاترین درصد (۱۰۰٪) به مولفه ذکر شماره، دوره و سال نشریه، پیوند به قسمت‌های مختلف سایت، سهولت جستجو در وبسایت، قابلیت درک منوها برای کاربر، امکان عضویت در سایت، امکان بازگشت به صفحه اصلی سایت، و امکان چاپ هر صفحه در یک برگه تعلق دارد. در این بخش از یافته‌ها بین یافته‌های این پژوهش و پژوهش آجیلی، حاجی احمدی و محمدی (۱۳۹۶) همسویی وجود دارد. در بخش راه‌های ارتباطی با مخاطبان وبسایت که از بخش‌های مهمی است که کاربران بتوانند با مسئولان و دست‌اندرکاران نشریه در تعامل باشند، در مولفه‌های آدرس الکترونیکی، نشانی پستی، تلفن و دورنگار، وبسایت‌های مورد بررسی امتیاز بالایی را کسب نموده‌اند و نتایج پژوهش فعلی در این بخش با پژوهش میرحیدری و غفوری (۱۳۹۷) همسویی دارد.

همچنین وبسایت‌های مورد مطالعه در بین مولفه‌های ساختاری، در مولفه جستجو در موتورهای جستجوی عمومی هیچ امتیازی را کسب نکرده‌اند. در زمینه ویژگی‌های محتوایی، ۴۸ مولفه در رابطه با مقاله‌های مجله و یا راهنمایی کاربرانی که قصد دارند برای نشریه آثاری را ارسال کنند، بررسی شدند. یافته‌ها نشان داد که عدم ارائه اطلاعات مربوط به مقاله‌ها و یا نویسندگان به زبان‌های دیگر غیر از انگلیسی، از بارزترین ضعف‌های این بخش است. امروزه یکی از معیارهای مهم در ارزیابی پایگاه‌ها ارائه اطلاعات در شکل‌های مختلف اعم از pdf، Html، Xml می‌باشد. با این حال یافته‌ها نشان می‌دهد که ۹۴/۱۱ درصد از وبسایت‌ها قادر به ارائه Html مقاله خود نیستند و تقریباً همه نشریات به ارائه pdf تاکید دارند و در این بخش از یافته‌ها بین یافته‌های پژوهش حاضر و پژوهش آجیلی، احمدی و محمدی (۱۳۹۶) همسویی دیده می‌شود، چراکه یافته‌های پژوهش آنها نشان داد که فقط ۱۹/۶ درصد از وبسایت‌ها، مقالات خود را در قالب HTML ارائه می‌کنند.

از دیگر شاخص‌های محتوایی مورد بررسی در این پژوهش، دریافت متن کامل مقاله (۹۴/۱۱)، اسامی نویسندگان مقالات به فارسی و انگلیسی (۱۰۰) و آرشیو مقالات شماره‌های قبلی هر نشریه (۱۰۰) است که نتایج مطلوب آن با پژوهش حیدری و غفوری (۱۳۹۷) با کسب ۸۳/۳۳ امتیاز، همسویی دارد. یکی از معیارهای مهم در ارزیابی مقاله‌های مجلات، میزان استناد به آنهاست و این امر در بالا رفتن ضریب تاثیر مجله تاثیر مستقیمی دارد. لازم است مسئولان و طراحان وبسایت‌ها نسبت به این مهم عنایت خاصی داشته باشند. نمایش میزان مشاهده مقاله و نمایش تعداد دریافت مقاله دو مولفه‌ای هستند که نویسندگان و خوانندگان مقالات را از میزان توجه به مقاله‌های منتشر شده به خوبی آگاه می‌کنند. خوشبختانه بیش از ۹۴ درصد وبسایت نشریات نمایش میزان مشاهده و ۷۶ درصد نمایش تعداد دریافت مقاله را دارند.

یکی از موارد مهم در پایگاه مقاله‌ها، معرفی مقاله‌های مشابه و پیوند به مقالات مرتبط است که ۵۸/۸۲ درصد از وبسایت‌ها از این امکان استفاده نکردند. در حالی که به‌کارگیری این امکان ضریب استفاده از مقاله‌ها را افزایش می‌دهد. از موارد قابل تاکید در پایگاه‌ها دسترسی سریع و آسان به منابع موجود در آن است. این امر در وبسایت‌های نشریات نیز از اهمیت بسیاری برخوردار است؛ به گونه‌ای که کاربران در کوتاه‌ترین زمان ممکن از محتوای مقاله‌های منتشر شده در شماره‌های قبلی آن نشریه مطلع می‌شوند. این کار از طریق تهیه نمایه‌های مختلف اعم از نمایه موضوعی، عنوان، و پدیدآورنده از آثار قبلی میسر است، که داده‌ها نشان می‌دهد ۴۱/۱۷ درصد از وبسایت نشریات فاقد نمایه موضوعی و ۱۷/۶۴ درصد فاقد فهرست الفبایی پدیدآورندگان می‌باشند و لازم است طراحان و مسئولان از وجود این آثار مرجع غافل نبوده و تهیه آن را جزو برنامه‌های کاری خود قرار دهند.

نمایه شدن نشریات در پایگاه‌های معتبر ملی و بین‌المللی تاثیر بسیاری در افزایش اعتبار نشریات داشته و احتمال دریافت مقالات باکیفیت از نویسندگان معتبر در آن حوزه موضوعی بیشتر می‌شود. در بررسی این مولفه محتوایی در سایت‌های مورد نظر، مشخص گردید ۹۴/۱۱ از سایت‌های نشریات این مورد را رعایت کرده و در این بخش از یافته‌ها با یافته‌های پژوهش باقریان (۱۳۹۷) که بیش از ۹۰ درصد سایت‌های مورد بررسی این مورد را رعایت کرده‌اند، همسویی وجود دارد.

شناسه دیجیتال^۱ مالکیت مادی و معنوی مقاله را مشخص می‌کند. در بررسی جامعه مورد مطالعه، ۷۶/۴۷ درصد از نشریات این مولفه محتوایی را رعایت کرده‌اند. مشخص بودن دامنه و هدف نشریه، در جذب مقالات مرتبط و عدم ارسال مقالات غیرمرتبط برای نشریه تاثیر بسزایی دارد. در تحلیل یافته‌های این پژوهش مشخص گردید که ۹۴/۱۱ درصد از نشریات در وبسایت خود این

مورد را مشخص و تشریح کرده‌اند. یافته‌های این بخش از پژوهش با یافته‌های باقریان (۱۳۹۷) همسویی دارد که نشان داد بیش از ۸۷ درصد نشریات این مولفه را مشخص کرده‌اند. جمع‌بندی مولفه‌های ویژگی‌های محتوایی حاکی از آن است که تکرار عنوان مقاله در همه صفحات با ۱۰۰ درصد امتیاز، یکی از بالاترین درصد امتیازات در مولفه‌های محتوایی را به خود اختصاص داده است. ارائه اطلاعات مقاله به زبان عربی هیچ امتیازی را کسب نکرده و یکی از کمترین میزان امتیازات را به خود اختصاص داده است. در حالی که این مولفه یکی از مولفه‌های مهم در معرفی تحقیقات حوزه علوم انسانی به کشورهای عرب‌زبان و همسایه است.

در پژوهش حاضر در بخش مولفه‌های محتوایی، مولفه قوانین اخلاقی و حقوقی نشریات مورد مطالعه ازجمله استفاده از نرم‌افزارهای مشابهت یاب، تعهد به رعایت قوانین کمیته اخلاق در پژوهش^۱ و داشتن مجوز نشر^۲ جهت دسترسی آزاد بود که به ترتیب ۷۶/۴۷ درصد، ۸۲/۳۵ درصد، ۷۰/۵۸ درصد از جامعه پژوهش آنها را رعایت کرده‌اند. هر نشریه باید فرایند داوری مقالات را به طور شفاف در وب‌سایت خود جهت اطلاع مخاطبان مشخص نماید. یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از آن است که در جامعه مورد بررسی ۸۲/۳۵ درصد آن را به صورت متن یا فلودیگرام مشخص کرده بودند. یکی دیگر از مولفه‌های مهم محتوایی، راهنمای نویسندگان مقالات است که شاخص‌های نشریه درباره نحوه تدوین مقاله باید در آن مشخص باشد. در این راستا، استفاده از یک الگوی استاندارد بین‌المللی مهم است، و باید سیاست نشریه در تبعیت مخاطبان از این الگوهای استاندارد مشخص باشد. در تحلیل یافته‌های این پژوهش در بخش راهنمای نویسندگان وب‌سایت نشریات، ۸۸/۲۳ درصد این مولفه را رعایت کرده و در مولفه روش استاندارد مأخذنویسی، جامعه مورد مطالعه ۱۰۰ درصد امتیاز را کسب نموده است.

۶. پیشنهادها

- ۱) نمایش وب‌سایت نشریات به زبانی به جز فارسی و انگلیسی مانند زبان عربی که قطعاً جامعه مخاطب وب‌سایت را بیشتر نموده و بر میزان استاندارد و در نتیجه اعتبار علمی مجلات می‌افزاید.
- ۲) نمایه کردن نشریات در پایگاه‌های خارجی؛ یافته‌های پژوهش بیانگر این است که اغلب نشریات در پایگاه‌های داخلی نمایه گردیده و درصد کمی در پایگاه‌های خارجی نمایه شده‌اند.
- ۳) درصد کمی از وب‌سایت‌های مورد مطالعه به ایجاد پیوند جستجو در موتورهای جستجوی عمومی توجه نموده‌اند که جهت مشاهده هرچه بیشتر لازم است به این مورد اهمیت داده شود.

1. Cope

2. Creative Commons

۴) طراحان وبسایت به مولفه‌های ساختاری مانند مولفه‌های ظاهری و محتوایی توجه کرده و در طراحی وبسایت رعایت نمایند.

۵) به تاریخ ایجاد وبسایت در بین مولفه‌های ساختاری اهمیت داده شود؛ زیرا در جلب اعتماد مخاطبان وبسایت و به لحاظ اطلاع‌رسانی حائز اهمیت است.

منابع

- آجیلی، ف.، حاجی احمدی، س.، محمدی، م. (۱۳۹۶). بررسی ویژگی‌های ظاهری، ساختاری و محتوایی وبسایت‌های نشریات علمی - پژوهشی ایران. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۳(۲): ۲۸۰-۲۶۵.
- باقریان، ن. (۱۳۹۷). ارزیابی وبسایت نشریات علمی حوزه فلسفه براساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی. *پژوهش‌های فلسفی - کلامی*، ۲۰(۱): ۲۲۵-۲۰۳.
- <https://doi.org/10.22091/pfk.2018.3055.1862>
- چشمه سهرابی، م.، دهخداei، ر. (۱۳۹۹). ارزشیابی مجلات علمی - پژوهشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی براساس آیین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۳۱(۲): ۸-۲۰.
- زرگر، ب.، محمدی، م. (۱۳۹۷). ارزیابی عملکرد نشریات علمی معتبر ایران در حوزه حسابداری و مالی. *علم‌سنجی کاسپین*، ۲۵(۲): ۳۶-۲۵.
- محمدی، م.، صیامی، ز. (۱۴۰۲). ارزیابی وبسایت نشریات علمی حوزه علوم تربیتی براساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی. *پژوهش در روش‌های آموزش*، ۱۱(۱): ۸۱-۱۰۰.
- میرحیدری، م.، غفوری، م. (۱۳۹۷). ارزیابی وبسایت‌های نشریات تخصصی و علمی حوزه مطالعات ایران‌شناسی. *فزانما*، ۲(۳): ۱۵-۲۵.
- نوروزی‌نیا، ح.، فرهادپور، م. (۱۳۹۸). تاثیر اندازه و حجم سایت، فایل‌های غنی، تعداد مقالات و پیوندهای سایت بر رویت‌پذیری درصد وبسایت برتر نظام رتبه‌بندی وبومتریک. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱۱(۳): ۲۰۱-۲۲۰.
- ورع، ن. (۱۳۹۹). بررسی وضعیت و ارزیابی نشریات معتبر وزارت عتف مبتنی بر شاخص‌های آیین‌نامه تعیین اعتبار. *رهیافت*، ۳۰(۴): ۱۱۵-۱۲۹.
- <https://doi.org/10.22034/rahyaft.2020.10455.1151>

References

- Ajili, F., Haji Ahmadi, S. & Mohammadi, M. (2017). Websites of Iranian Scientific Journals: Investigating the Structural Content and Visual Features in Websites. *Research on Information Science and Public Libraries*, 23(2): 265-280. [in persian]
- Albro, M., Serrao, J.L., Vidas, C.D., McElfresh, J.M., Sheffield, K.M. & Palmer, M. (2024). Applying Librarian-Created Evaluation Tools to Determine Quality and Credibility of Open Access Library Science Journals. *Libraries and the Academy*, 24(1): 59-81.
- Bagherian, N. (2018). An Evaluation of the Websites of Scientific Journals of Philosophy based on Indexing Standards of International Information and Citation Databases. *Journal of Philosophical Theological Research*, 20(1): 203-225. <https://doi.org/10.22091/pfk.2018.3055.1862> [in persian]
- Cheshmeh Sohrabi, M. & Dehkodaei, R. (2020). Evaluation of Journals of the Knowledge and Information Science Field based on Regulations on Determining the Credibility of the Iranian Scientific Journals. *Journal of national studies on librarianship and information organization*, 31(2): 8-20. [in persian]
- Ghasemian, A., Nojavan, F., Asnafi, A.R. & Jabbari, F. (2024). Evaluation of Quality Performance and Social Effectiveness of Arts and Humanities Journals Indexed in the Web of Science Database. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 44(1).
- Gupta, S. & Walia, P.K. (2022). *Content Analysis of Websites of University Libraries in Delhi: A*

- Study. Library Philosophy & Practice.
- Lim, Z.J., Arasu, K. & Chen, S.T. (2023). Quality evaluation of child feeding related websites on complementary feeding in Malaysia. *Seremban Diabetes (SeDia) Cohort Study–A Study Proposal*, no. 27.
- Mirheidari, M. & Ghafouri, M. (2018). Evaluation of the websites of specialized and scientific publications in the field of Iranian studies. *Faranama*, 2(3):15-25. [in persian]
- Mohammadi, M. & Siami, Z. (2023). Evaluating the Websites of the Scientific Journals of Educational Science based on the International Databases and Citations Indexing Criteria. *Journal of research in instructional methods*, 1(1): 79-100. <https://doi.org/10.22091/jrim.2023.9404.1025> [in persian]
- Morales-Vargas, A., Pedraza-Jiménez, R. & Codina, L. (2020). Website quality: An analysis of scientific production. *Profession de la información*, 29(5).
<https://doi.org/10.3145/epi.2020.sep.08>
- Nouruzinia, H. & Farhadpoor, M.R. (2019). The impact of website size and volume, rich files, number of articles and website links on the visibility of the top 100 Webometric ranking websites. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 11(3): 201-220.
<https://doi.org/10.22055/slis.2020.25738.1481> [in persian]
- Rafiq, S., Ashiq, M., Ur Rehman, S. & Yousaf, F. (2021). A content analysis of the websites of the world's top 100 universities in medicine. *Science & Technology Libraries*, 40(3): 260-281.
- Rahman, A. & Batcha, M.S. (2020). Content Analysis of Library Websites of Select Colleges of Delhi University: A Study. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 40(4).
- Vara, N. (2021). Examining the status and qualitative evaluation of MSRT Journals Based on Regulations on Determining the Credibility. *Rahyaft*, 30(4): 115-129.
<https://doi.org/10.22034/rahyaft.2020.10455.1151> [in persian]
- Zargar, B. & Mohammadi, M. (2018). Performance Evaluation of Iranian valid scientific Journals in the field of accounting and finance. *Caspian Journal of Scientometrics*, 5(2): 25-36. [in persian]